



Ústavný súd Slovenskej republiky

**SPRÁVA *AMICUS CURIAE***  
**o imunitě sudcov**  
**pre Ústavný súd Moldavska**

prijatá Európskou komisiou pre demokraciu prostredníctvom práva  
(Benátska komisia) na jej 94. plenárnom zasadnutí  
(Benátky 8. – 9. marca 2013)

na základe komentárov

**p. Jamesa HAMILTONA (Írsko)**  
**p. Gilmara MENDESA (Brazília)**  
**p. Guida NEPPIHO MODONU (Taliansko)**  
**p. Georgea PAPUASHVILIHO (Gruzínsko)**

**Predkladá:**

**JUDr. Ivetta Macejková, PhD.**

predsedníčka Ústavného súdu Slovenskej republiky, členka Benátskej komisie

**Z ANGLICKÉHO ORIGINÁLU:**

*AMICUS CURIAE* BRIEF ON THE IMMUNITY OF JUDGES FOR THE CONSTITUTIONAL  
COURT OF MOLDOVA

**Preklad a korektúra:**

Mgr. Erika Vadászová, hlavný radca Ústavného súdu Slovenskej republiky

Mgr. Anna Göblová, hlavný radca Ústavného súdu Slovenskej republiky

## OBSAH

I. Úvod.....	3
II. Medzinárodné právne normy .....	4
A. Medzivládne organizácie .....	4
B. Neštátne subjekty .....	5
C. Prax štátov .....	5
D. Benátska komisia .....	6
III. Cieľ sudcovskej imunity .....	7
IV. Zmeny zákona č. 544-XIII .....	9
A. Potreba konať proti korupcii.....	11
B. Odňatie imunity prezidentom republiky a parlamentom .....	11
C. Rovnosť medzi sudcami a ostatnými občanmi.....	11
D. Svojvoľný výber trestných činov .....	12
E. Možné riziká spojené s obvinením vzneseným generálnym prokurátorom .....	13
V. Závery .....	13

## I. Úvod

1. Listom z 15. novembra 2012 požiadal predseda Ústavného súdu Moldavska Benátsku komisiu o správu *amicus curiae* vo veci zmien čl. 19.4 a čl. 19.5 (nedotknuteľnosť sudcov) zákona o statuse sudcov č. 544-XIII z 20. júla 1995 (CDL-REF(2013)011) zavedených zákonom č. 153 z 5. júla 2012.
2. Tieto zmeny, okrem iného, zrušujú požiadavku predbežného súhlasu na začatie trestného konania a vznik trestnoprávnej zodpovednosti (t. j. predloženia veci súdu) sudcov pre trestné činy pasívnej korupcie a ovplyvňovania podľa Trestného zákona. Ústavný súd Moldavska má preskúmať otázku, či novelizovaný zákon je v rozpore s čl. 116.1 Ústavy Moldavska upravujúcim nezávislosť sudcov.
3. Ústavný súd žiada o posudok *amicus curiae* „založený na medzinárodných nástrojoch a praxi predovšetkým so zreteľom na zásady upravujúce a garantujúce nezávislosť, nestrannosť a nedotknuteľnosť sudcov v právnom štáte“.
4. V žiadosti sa zdôrazňuje, že „uvedená žiadosť je podaná aj vzhľadom na skutočnosť, že o stanovisko Benátskej komisie nebolo požiadané vo fáze prípravy návrhu zákona v rozpore so záväzkom Moldavskej republiky prijatým v rámci Rady Európy o predkladaní všetkých návrhov zákonov o fungovaní demokratických inštitúcií, nezávislosti a efektívnosti súdneho systému Rade Európy na posúdenie, a to ešte pred ich prijatím“.
5. Komisia požiadala pánov Hamiltona, Mendesa, Neppiho Modonu a Papuashviliho, aby pri vypracovaní tohto stanoviska pôsobili ako spravodajcovia.
6. Stanovisko bolo prerokované subkomisiou pre súdnictvo 7. marca 2013 a následne prijaté Benátskou komisiou na jej 94. plenárnom zasadnutí (Benátky 8. – 9. marca 2013).

## **II. Medzinárodné právne normy**

### **A. Medzivládne organizácie**

7. Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2010)12 sa týka dvoch základných princípov: „Výklad práva, posúdenie faktov alebo vyhodnotenie dôkazov vykonané sudcami za účelom rozhodnutia prípadu by nemali zakladať ich trestnoprávnu zodpovednosť okrem prípadu úmyselného konania“ (bod 68); „Ak sudcovia nevykonávajú ich sudcovskú funkciu, majú rovnakú občianskoprávnu, trestnoprávnu a administratívnu zodpovednosť ako každý iný občan“ (bod 71).

8. Výbor ministrov vo svojej Rezolúcii (97) 24 o dvadsiatich hlavných zásadách boja proti korupcii zdôrazňuje „obmedzenie imunity vo vzťahu k vyšetrovaniu, trestnému stíhaniu a sankciám vo veci korupcie na úroveň nevyhnutnú v demokratickej spoločnosti“ (6. princíp).

9. Poradná rada európskych sudcov (CCJE) Rady Európy vo svojom stanovisku č. 3 podporuje pravidlo, že na „sudcov, ktorí sa pri výkone svojich funkcií dopustili konania, ktoré by sa za bežných okolností považovalo za trestný čin (napríklad prijatie úplatku), by sa nemala vzťahovať imunita, aby sa vyhli bežnému trestnému konaniu“ (bod 52). V otázke šikanujúcich trestných stíhaní CCJE vo svojom stanovisku č. 3 odporúča, že „v krajinách, v ktorých sa vyšetrovanie trestného činu alebo trestné konanie môže začať na podnet súkromných osôb, by mal existovať mechanizmus na zamedzenie alebo zastavenie takéhoto vyšetrovania alebo konania (...) ak nie je dôvod domnievať sa, že trestnoprávna zodpovednosť sudcu vznikla“. (bod 54).

10. Základné princípy Spojených národov týkajúce sa nezávislosti súdnictva ustanovujú, že „bez dopadu na disciplinárne konanie alebo právo na odvolanie alebo na náhradu škody zo strany štátu v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi musia sudcovia požívať osobnú imunitu proti občianskoprávnym žalobám pre peňažné škody, nesprávne konanie alebo opomenutie pri výkone svojich sudcovských funkcií“<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> Základné princípy nezávislosti súdnictva prijaté Siedmym kongresom OSN o prevencii zločinu a zaobchádzaní s páchatel'mi, Miláno 26. august – 6. september 1985, potvrdené Valným zhromaždením v rezolúciách 40/32 z 29. novembra 1985 a 40/146 z 13. decembra 1985, bod 16.

## B. Neštátne subjekty

11. Čo sa týka občianskoprávných žalôb proti sudcom, Charta sudcov v Európe Európskej asociácie sudcov uvádza, že „žiadan sudca nie je priamo občianskoprávne zodpovedný za výkon svojich profesijných povinností“.<sup>2</sup>

12. Minimálne štandardy sudcovskej nezávislosti prijaté Medzinárodným združením advokátskych komôr (1982) uvádzajú, že „sudca požíva imunitu vo vzťahu k súdnym žalobám a k povinnosti svedčiť o otázkach vyplývajúcich z výkonu jeho oficiálnych funkcií“.<sup>3</sup>

13. Podľa Pekinského vyhlásenia o zásadách nezávislosti súdnictva (regionálny nástroj) je súdnictvo inštitúciou reprezentujúcou najvyššie hodnoty v každej spoločnosti. Tieto ustanovenia o nezávislosti súdnictva zdôrazňujú potrebu osobnej imunity sudcov voči občianskoprávnym žalobám o náhradu škôd spôsobených pri výkone ich funkcie.<sup>4</sup>

14. Princípy Burgh House Asociácie medzinárodného práva o nezávislosti medzinárodného súdnictva zachádzajú ešte ďalej: „Sudcovia požívajú imunity zhodné s diplomatickými imunitami a predovšetkým imunity voči všetkým žalobám spojeným s vykonávaním ich sudcovskej funkcie.“<sup>5</sup> Avšak odkaz na „diplomatické“ imunity musí byť vnímaný v špecifickom kontexte medzinárodného súdnictva, keď sudcovia pracujú v cudzej krajine a ich práca priamo ovplyvňuje záujmy cudzích krajín.

## C. Prax štátov

15. Neexistuje všeobecná prax, podľa ktorej by sudcovia mali požívať trestnoprávnu imunitu. Podľa Hoppa<sup>6</sup> v 20 zo 47 členských štátov Rady Európy požívajú trestnoprávnu imunitu

---

<sup>2</sup> Charta sudcov v Európe (Európska asociácia sudcov) v znení z 20. apríla 1996, čl. 10.

<sup>3</sup> Medzinárodné združenie advokátskych komôr, Minimálne štandardy sudcovskej nezávislosti (1982), bod 43 (neoficiálny preklad: Minimum Standards of Judicial Independence).

<sup>4</sup> Pekinské vyhlásenie o zásadách nezávislosti súdnictva v regióne LAWASIA prijaté na 6. konferencii predsedov súdov, ktorá sa uskutočnila v Pekingu v auguste 1997, zmenené v Manile 28. augusta 1997, bod 1 a 32.

<sup>5</sup> Asociácia medzinárodného práva, Študijná skupina venujúca sa praxi a postupu medzinárodných súdov a tribunálov, Princípy Burgh House o nezávislosti medzinárodného súdnictva, 2004, bod 5.1.

<sup>6</sup> Tilman Hoppe, *Public Corruption: Limiting Criminal Immunity of legislative, Executive and Judicial Officials in Europe* (Otvorená korupcia: Obmedzenie trestnoprávnej imunity členov legislatívnych, exekutívnych a súdných orgánov v Európe), *Journal of International Constitutional Law*, 5. zväzok, 4/2011, s. 538 ([https://www.agidata.org/pam/Documents/ICL\\_Journal\\_5\\_4\\_11.pdf](https://www.agidata.org/pam/Documents/ICL_Journal_5_4_11.pdf)).

sudcovia najvyšších súdov a v 16 zo 47 štátov túto imunitu požívajú sudcovia nižších súdov. V Európskej únii v prvom prípade ide o 8 z 27 štátov a v druhom o 4 z 27 štátov. Hoppe napokon uvádza, že „prax spočívajúca v požívaní imunity širokou škálou verejných činiteľov, a to najmä v súdnom sektore, je rozšírená predovšetkým vo východných členských štátoch Rady Európy a Európskej únie.

#### **D. Benátska komisia**

16. Benátska komisia stále zastáva myšlienku obmedzenej funkčnej imunity sudcov:

„sudcovia, prokurátori a vyšetrovatelia by nemali požívať všeobecnú imunitu, ako to ustanovuje bulharská ústava. V súlade so všeobecnými štandardmi potrebujú istotne ochranu voči občianskoprávnym žalobám za konanie v dobrej viere počas výkonu funkcie. Avšak nemali by požívať všeobecnú imunitu, ktorá by ich chránila pred trestným stíhaním za trestné činy, za ktoré by mali byť zodpovední pred súdmi.“<sup>7</sup>

17. Benátska komisia sa vo svojom stanovisku k návrhu zákona o Vysokéj súdnej rade Srbska (CDL-AD(2008)006) vyjadrila v prospech imunity členov rady: „26. *Udelenie imunity členom rady zaručuje ich nezávislosť a umožňuje im vykonávať ich prácu bez neustáleho obhajovania sa napríklad proti neopodstatneným a šikanujúcim obvineniam.*“ Stanovisko ďalej uvádza: „28. *Súhlas rady, ktorý sa vyžaduje na zadržanie ich člena, je doplňujúcou zárukou, no nemalo by ísť o absolútnu právomoc.*“

18. Komisia vo svojej Správe o nezávislosti súdneho systému – Časť I: Nezávislosť sudcov potvrdzuje všeobecné pravidlo, že sudcovia nesmú požívať žiadnu formu trestnoprávnej imunity za bežné trestné činy spáchané mimo výkonu svojej funkcie:

*„Je nepopierateľné, že sudcovia musia byť chránení pred neprimeranými vonkajšími vplyvmi. Za týmto účelom by mali mať funkčnú, ale iba funkčnú imunitu (imunitu pred*

---

<sup>7</sup> Memorandum – Reforma súdneho systému v Bulharsku: Závěry, CDL-AD(2003)012, bod 15, časť a; pozri tiež Spoločné stanovisko k návrhu zákona pozmeňujúceho zákon o súdnictve a statuse sudcov a iné legislatívne akty na Ukrajině, CDL-AD(2011)033, bod 39; Stanovisko k návrhu zákona o sudcoch a prokurátoroch v Turecku, CDL-AD(2011)004, bod 88; Stanovisko k zákonu CLI o Ústavnom súde Maďarska z roku 2011 (CDL-AD(2012)009, bod 14.

*trestným stíhaním za činy, ktorých sa dopustili pri výkone svojej funkcie, s výnimkou úmyselného trestného činu, napr. branie úplatkov).*<sup>8</sup>

19. V skratke, sudcovia by mali požívať len funkčnú imunitu, to znamená imunitu pred trestným stíhaním obmedzenú na zákonom dovolené konania pri výkone ich funkcií. V tomto ohľade sa zdá byť jednoznačné, že aktívna a pasívna korupcia, ovplyvňovanie, branie úplatkov a podobné trestné činy by nemali byť považované za zákonom dovolené konanie v súvislosti s výkonom sudcovských funkcií.

### **III. Cieľ sudcovskej imunity**

20. Od samého začiatku je potrebné zdôrazniť, že pojem sudcovskej imunity spadá pod širší koncept sudcovskej nezávislosti. Samotná sudcovská imunita nie je samoúčelná, ale slúži nezávislosti sudcu, ktorý by mal byť schopný rozhodovať o veci bez obáv z občianskoprávnej alebo trestnoprávnej zodpovednosti za súdne rozhodnutia vydané v dobrej viere.

21. Skupina štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO) rozlišuje dve kategórie imunity: „vylúčenie zodpovednosti“, ktoré sa vzťahuje na vylúčenie zodpovednosti za vyjadrenie názoru členov parlamentu alebo rozhodnutia vynesené sudcami, a „imunita – nedotknuteľnosť“ alebo „procesná imunita“, ktorá chráni štátneho úradníka pred trestným stíhaním.<sup>9</sup> V tomto kontexte má imunita vo veci trestných stíhaní poskytnúť prostriedok na zachovanie „vylúčenia zodpovednosti“. Procesná imunita poslanca alebo sudcu môže byť zrušená a trestné stíhanie začaté len po špeciálnom konaní, počas ktorého je preskúmaná podstata obvinenia. Čo sa týka sudcov, GRECO považuje „vylúčenie zodpovednosti“ sudcov pri výkone sudcovských funkcií za predpoklad sudcovskej nezávislosti, zatiaľ čo procesnú imunitu za „spôsobujúcu vážne problémy v účinnom boji proti korupcii“.<sup>10</sup>

22. Samozrejme, sudcovia – ako všetky iné osoby – by mali byť sankcionovaní, ak sa dopustia trestných činov, ktoré majú či už všeobecný charakter (napríklad spôsobenie

---

<sup>8</sup> Benátska komisia, *Správa o nezávislosti súdneho systému – Časť I: Nezávislosť sudcov*, CDL-AD(2010)004, bod 61.

<sup>9</sup> Skupina štátov Rady Európy proti korupcii (GRECO), *Imunita štátnych úradníkov ako možná prekážka v boji proti korupcii v Lekciách z troch cyklov hodnotenia (2000 – 2010) – tematické články*, s. 41.

<sup>10</sup> Tamtiež, s. 43.

dopravnej nehody v stave opitosti) alebo špecifický charakter spojený so sudcovskou funkciou (napríklad prijatie úplatku za priaznivý rozsudok). Žiaden trestný čin by nemal spadať pod „vylúčenie zodpovednosti“ a samozrejme sudcovia by mali byť potrestaní za všetky trestné činy, ktorých sa dopustia. Toto všeobecné prehlásenie musí byť pre sudcov vymedzené v prípade, ak trestnoprávne ustanovenia (alebo disciplinárne) sú formulované príliš nejasným spôsobom ako napr. „porušenie zákona počas rozhodovania vo veci“<sup>11</sup>.

23. Procesná imunita sudcov – v prípade, ak ju sudcovia požívajú – nemá za cieľ ochrániť sudcu pred trestnými stíhaniami, ale len pred nepravdivými obvineniami namierenými proti sudcovi s cieľom ovplyvniť ho. V ďalších prípadoch musí byť procesná imunita zrušená kompetentným orgánom v rámci súdneho systému.

24. Skúsenosť však dokazuje, že sudcovské rady majú občas tendenciu nepozbavovať svojich kolegov procesnej imunity, hoci neexistuje náznak nátlaku na príslušného sudcu.<sup>12</sup> Takýto postoj je zjavne v rozpore so zásadou rovnosti sudcov s bežnými občanmi; vážnejšie však je, že neodňatím imunity sa podstupuje riziko zničenia dobrej povesti súdnictva ako celku.

25. Ako aj pri každej inej osobe – trestné obvinenie môže viesť k trvalému narušeniu dobrej povesti sudcu a jeho zatknutie k jej úplnému zničeniu. Trestné obvinenie alebo dokonca aj obyčajná hrozba obvinenia by mohli byť použité prokuratúrou na vyvinutie tlaku na sudcu. Na druhej strane, obvinenie nie je rozsudkom a obvinenie vznesené prokurátorom bude kontrolované počas súdnych konaní sudcom. Navyše, existuje ešte možnosť odvolania.

26. Aby procesná imunita sudcov bola odôvodnená alebo zachovaná, základnou otázkou je, či existuje skutočné nebezpečenstvo vznesenia nepravdivých obvinení voči sudcom, ktorí reprezentujú najzraniteľnejšiu štátnu moc.<sup>13</sup> Špecifické postavenie súdnictva si v demokratickom právnom štáte vyžaduje dostatočné záruky ochrany sudcovskej

---

<sup>11</sup> Pozri Stanovisko k zákonu o disciplinárnej zodpovednosti a disciplinárnom stíhaní sudcov všeobecných súdov v Gruzínsku (CDL-AD(2007)009).

<sup>12</sup> Pozri napr. Transparency International, Svetová správa o korupcii: Korupcia v súdnych systémoch, 2007, s. 280. («[http://www.transparency.org/whatwedo/pub/global\\_corruption\\_report\\_2007\\_corruption\\_and\\_judicial\\_systems](http://www.transparency.org/whatwedo/pub/global_corruption_report_2007_corruption_and_judicial_systems)»).

<sup>13</sup> Alexander Hamilton, The Federalist č. 78, 1788.



nezávislosti, napr. vymenovanie sudcov na trvalé funkčné obdobie.<sup>14</sup> Ako už bolo uvedené, niektoré krajiny poskytujú sudcom procesnú imunitu pravdepodobne z obavy vznesenia neodôvodnených obvinení voči nim.

27. Do úvahy musí byť vzaté aj oslabené postavenie sudcov v niektorých východných európskych krajinách.<sup>15</sup> Benátska komisia vo svojich predchádzajúcich stanoviskách a Správe o nezávislosti súdneho systému zdôraznila, že v niektorých východoeurópskych krajinách sú sudcovia v slabšej pozícii najmä vo vzťahu k prokuratúre.<sup>16</sup> Sudcovia sa často neodvážia spochybníť obžaloby vznesené prokurátormi a z toho dôvodu existuje prílišné množstvo týchto žalôb. Sudcovia musia prekonať túto „predpojatosť v prospech prokuratúry“. Odpoveď na otázku, či imunita sudcov je vhodným prostriedkom na vyriešenie tohto problému, závisí od situácie v tej-ktorej krajine.

#### **IV. Zmeny zákona č. 544-XIII**

28. Článok 19.4 pred zmenou zákona č. 544-XIII ustanovoval, že „proti sudcovi môže začať trestné stíhanie len generálny prokurátor, a to na základe súhlasu vysokej súdnej rady, prezidenta republiky a parlamentu“.

29. Nové znenie čl. 19.4 ustanovuje, že „proti sudcovi môže začať trestné stíhanie len generálny prokurátor, a to na základe súhlasu vysokej súdnej rady a za splnenia podmienok ustanovených v Trestnom poriadku“.

30. Návrh zákona tak odstraňuje požiadavku získania súhlasu prezidenta a parlamentu a pridáva nové výnimky umožňujúce začatie stíhania bez súhlasu rady v prípadoch pasívnej korupcie a ovplyvňovania. Tieto ustanovenia sa týkajú aj zatknutia, zadržania vo väzbe, hľadania podozrivého, v prípade potreby použitia sily; navyše právo podozrivého sudcu byť prepustený po jeho identifikácii bolo zrušené.

---

<sup>14</sup> CDL-AD(2010)004, bod 38; pozri tiež nemecký spolkový ústavný súd, ktorý poukazuje na to, že sudcovská moc je odlišná entita, ktorej hodnota je rovnaká ako hodnota legislatívnej moci a exekutívnej moci (BVerfGE 26, 141 – Richterbesoldung I).

<sup>15</sup> Medzinárodná komisia právnikov, reformovanie súdnictva v Moldavsku: perspektívy a výzvy, Ženeva (2013), s. 39 («[http://icj.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2013/02/ICJ\\_SFM\\_Report\\_Final.pdf](http://icj.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2013/02/ICJ_SFM_Report_Final.pdf)»).

<sup>16</sup> Správa o európskych štandardoch týkajúcich sa nezávislosti súdneho systému: Časť II – Prokuratúra (CDL-AD(2010)040), Časť I.: Nebezpečenstvo nadmerných právomocí prokuratúry pre nezávislosť súdnictva.

31. Zdá sa, že novela sa sústreďuje na druhú doplnenú vetu v čl. 19.4, podľa ktorej „na začatie trestného konania sa nevyžaduje súhlas vysokej súdnej rady“ v prípade trestných činov obsiahnutých v čl. 324 (pasívna korupcia) a čl. 326 (ovplyvňovanie) Trestného zákona Moldavskej republiky.

32. Článok 19.5 pred novelou ustanovoval, že „sudca nemôže byť zadržaný, násilne predvedený, vzatý do väzby alebo uznaný za trestne zodpovedného bez súhlasu“ vyššie uvedených orgánov. Trestné činy, pri ktorých došlo k prichyteniu na mieste činu, boli výnimkou a nevyžadovali si súhlas rady.

33. Podľa nového znenia čl. 19.5 „sudca nemôže byť zadržaný, násilne predvedený, vzatý do väzby alebo hľadaný bez súhlasu vysokej súdnej rady“: uznanie sudcu za trestne zodpovedného sa už viac nevyskytuje medzi situáciami vyžadujúcimi si súhlas rady. Podstatu novely predstavuje doplnená veta v čl. 19.5, ktorá ustanovuje, že súhlas vysokej súdnej rady sa nevyžaduje v prípade prichytenia na mieste činu a trestných činov pasívnej korupcie či ovplyvňovania.

34. Otázka vyvstávajúca pred Ústavným súdom Moldavska znie, či tieto zmeny predstavujú rozpor s čl. 116 moldavskej ústavy, v zmysle ktorej: „*sudcovia v súdnych inštanciách sú nezávislí, nestranní a neodvolateľní v súlade so zákonom*“ (čl. 116.1) a „*sudcovia môžu byť potrestaní v súlade so zákonom*“ (čl. 116.5). Je potrebné si uvedomiť, že čl. 116.5 ústavy má na zreteli, že správanie sudcu môže vyvolať trestnoprávnu zodpovednosť „v súlade so zákonom“.

35. Imunita sudcov, ktorá existovala predtým v Moldavsku, je upravená bežnou legislatívou. Imunita nie je vyslovene predpokladaná v ústave, no možno tvrdiť, že právo na imunitu je súčasťou záruk nezávislosti. Avšak, ústava ustanovuje, že sudcovia môžu byť stíhateľní v súlade so zákonom.

36. Tieto zmeny vyvolávajú viaceré otázky ohľadom legislatívnych opatrení v oblasti korupcie, orgánov zodpovedných za odňatie imunity a rovnosti.

## **A. Potreba konať proti korupcii**

37. Hodnotiaca správa tretieho cyklu zostavená Skupinou štátov proti korupcii (GRECO) podporuje zmeny moldavských orgánov týkajúce sa trestných činov korupcie a ovplyvňovania, „uvedomujúc si vážnosť problému korupcie v Moldavsku“, s cieľom odstrániť nedostatky v právnom rámci a rozšíriť jej použiteľnosť zosúladiť vnútroštátnu legislatívu s normami Trestnoprávneho dohovoru o korupcii a jeho dodatkového protokolu.<sup>17</sup>

38. Hoci toto odporúčanie predstavuje seriózný základ pre konanie, neznamená to, že každé legislatívne opatrenie v tejto oblasti bude v súlade s princípmi sudcovskej nezávislosti.

## **B. Odňatie imunity prezidentom republiky a parlamentom**

39. Začatie trestného stíhania za bežné trestné činy, ktorých sa dopustili sudcovia, podliehalo pred novelou súhlasu vysokej súdnej rady, prezidenta republiky a parlamentu. Takýto systém odporoval ústavnému princípu sudcovskej nezávislosti, keďže osud sudcu bol v rukách politických orgánov ako prezidenta republiky a vládnej väčšiny v parlamente.

40. Po novele sa vyžaduje jedine súhlas vysokej súdnej rady, ktorá je zložená prevažne zo sudcov. Možnosti politickej intervencie sú tak obmedzené.

## **C. Rovnosť medzi sudcami a ostatnými občanmi**

41. Mohlo by sa namietat', že udelenie právomoci začať trestné stíhanie proti sudcom len generálnemu prokurátorovi znamená neprijateľné zasahovanie do sudcovskej nezávislosti, keďže osud sudcu je zverený do rúk individuálneho orgánu, alebo že táto právomoc začať trestné stíhanie pre bežné trestné činy po súhlase vysokej súdnej rady zverená generálnemu prokurátorovi by okrem toho mohla porušiť ústavný princíp rovnosti medzi sudcami a ostatnými občanmi, ktorí sa dopustia toho istého trestného činu a sú za to stíhaní ostatnými prokurátormi majúcimi na to právomoc, a to bez akéhokoľvek súhlasu určitého kolegiálneho orgánu.

---

<sup>17</sup> Greco Eval III Rep (2010) 8E, téma I, s. 25.

42. Zdá sa však, že táto forma rozvážneho a primeraného kompromisu je rozumnou zárukou zredukovania rizika zneužitia právomoci prokuratúry. Týmto kompromisom sa dá vyhnúť sťažnému vyšetrovaniu, ktoré by mohlo spôsobiť nevyhnutnosť vyžiadania súhlasu vysokej súdnej rady. Zabraňuje tiež inému extrému, ktorý by spočíval v zaobchádzaní so sudcom ako s každým iným občanom, i keď určité osoby by mohli mať osobný záujem na podaní nepravdivej sťažnosti na sudcu.

#### **D. Svojoľný výber trestných činov**

43. Možno tvrdiť, že rozdielne zaobchádzanie s trestnými činmi korupcie a inými trestnými činmi predpokladá selektívny prístup bez rozumného a legitímneho základu.

44. Po prvé, korupcia je špecifickým problémom súdov v niektorých východoeurópskych krajinách a je zrejmé, že moldavský zákonodarca si uvedomuje, že ide o problém aj v jeho krajine. Za týchto okolností sa zdá byť rozumné riešiť trestný čin korupcie odlišným spôsobom ako iné trestné činy, ktoré nespôsobujú žiadne špecifické problémy.

45. Po druhé, charakter korupcie ako v zásade utajovaného trestného činu spáchaného dvoma osobami vyžaduje, aby vyšetovanie bolo vedené úplne iným spôsobom ako v prípade iných trestných činov. Ak je podozrivý vopred varovaný, je veľmi pravdepodobné, že zničí všetky dôležité dôkazy. To, že o úmysle začať vyšetovanie je potrebné oboznámiť relatívne početný orgán, akým je vysoká súdna rada, môže podozrivého sudcu dostatočne včas upozorniť na to, aby zmaril vyšetovanie.

46. Po tretie, je nutné preskúmať, či je rozumné vyčleniť tieto osobitné trestné činy. Avšak je veľmi pravdepodobné, že skorumpovaní sudcovia sú náchylní na spáchanie najmä týchto dvoch uvedených trestných činov.

## **E. Možné riziká spojené s obvinením vzneseným generálnym prokurátorom**

47. Zmeny úplne odstránili trestné činy pasívnej korupcie a ovplyvňovania z oblasti sudcovskej imunity. Generálny prokurátor môže obviňovať sudcu za trestné činy bez toho, aby vysoká súdna rada musela odňať imunitu. Toto môže spôsobiť iné riziko: potenciálne môžu byť za tieto trestné činy vznesené neoprávnené obžaloby voči sudcom, ktorí sa odvážajú spochybníť konanie prokuratúry. Vo východnej Európe sú sudcovia často v slabšej pozícii v porovnaní s prokurátormi, a preto nepravdivé obvinenia alebo hoci aj hrozba obvinenia z pasívnej korupcie alebo ovplyvňovania by mohli byť použité ako prostriedok na konanie podľa ich predstáv.

## **V. Závery**

48. Súčasnú stanovisko nemá v úmysle preskúmať, či uvedené zmeny sú v súlade s moldavskou ústavou – toto spadá výhradne do kompetencie Ústavného súdu Moldavska; taktiež v ňom nejde o určenie, či sú tieto zmeny v súčasnej situácii v Moldavsku nevyhnutné – toto spadá do kompetencie moldavského parlamentu. Jediná otázka, ktorá sa tu analyzuje, je, či zrušenie imunity pre trestné činy pasívnej korupcie a ovplyvňovania je v súlade s európskymi normami.

49. Zrušenie požiadavky súhlasu prezidenta republiky a parlamentu na začatie trestného stíhania proti sudcom posilňuje nezávislosť súdnictva. Zrušenie imunity samotnou vysokou súdnou radou, ktorá je zložená prevažne zo sudcov zvolených ich kolegami, znižuje závislosť sudcov na politických orgánoch.

50. Základnou otázkou je, či úplné odstránenie trestných činov korupcie z rámca sudcovskej imunity odporuje sudcovskej nezávislosti s ohľadom na slabé postavenie sudcov vo východnej Európe vrátane Moldavska.

51. Imunita môže chrániť sudcov proti dvom rizikám. Prvým rizikom je, že jednotlivci by mohli neopodstatnene obviňovať sudcov. Opatrenie na predchádzanie tohto rizika je už obsiahnuté v zákone: jedine generálny prokurátor môže iniciovať trestné stíhanie

proti sudcom vrátane už uvedených špecifických trestných činov. Generálny prokurátor sa zdrží vznesenia takýchto obvinení, ak na to neexistujú dostatočné dôvody.

52. Avšak je možné tvrdiť, že úplné odstránenie špecifických trestných činov ako trestných činov pasívnej korupcie alebo ovplyvňovania z rámca sudcovskej imunity vyvoláva ďalšie riziko: potenciálne riziko neoprávnených žalôb za tieto trestné činy proti sudcom, ktorí sa odvážia spochybniť konanie prokuratúry. Vo východnej Európe sú sudcovia často v slabšej pozícii v porovnaní s prokurátormi, a preto nepravdivé obvinenia (ich hrozba) z pasívnej korupcie alebo ovplyvňovania by mohli byť použité ako prostriedok na konanie podľa ich predstáv.

53. Avšak zdá sa, že moldavská legislatíva neodporuje medzinárodným normám. Zatiaľ čo niektoré štáty najmä vo východnej Európe zverujú trestnoprávnu imunitu sudcom ako doplňujúcu záruku, neexistuje medzinárodne uznávaná norma vyžadujúca takúto imunitu. Naopak, medzinárodné normy podporujú princíp, ktorý ustanovuje, že „ak sudcovia nevykonávajú ich sudcovskú funkciu, majú rovnakú občianskoprávnu, trestnoprávnu a administratívnu zodpovednosť ako každý iný občan“ (CM/Rec (2010)12, bod 71). Trestnoprávna sudcovská imunita vo väčšine európskych štátov neexistuje, hoci tieto štáty prisudzujú najvyššiu dôležitosť nezávislosti súdneho systému.

54. Ak existujú funkčné záruky potrebné na ochranu nezávislosti sudcov proti akýmkoľvek neoprávneným vonkajším vplyvom, všeobecná imunita nie je nevyhnutná. Sudcovská nezávislosť nezávisí od širokej imunity a sudcovia by mali byť zodpovední za údajné trestné činy za predpokladu, že procesná obrana, opravné prostriedky a ďalšie zložky právnych princípov sú im plne k dispozícii.

55. To, či sú zmeny v rozpore s Ústavou Moldavska, ostáva na rozhodnutí ústavného súdu.